

Vážení čtenáři,

společně jsme dorazili do cílové mety roku 2021. Společně s Karlem Tichým se podíváme, v čem je naše země dobrá a kde se můžeme zlepšovat. Ohlédneme se za pravidelným setkáním v Milkovicích, členové Moravského ornitologického spolku nám poradí s krmením ptactva, také poslední den roku můžeme navštívit ZOO na Sv. Kopečku. Voda přitahuje nejen otužilce, ale i zimní turisty, se členy ekocentra Iris se můžete projít nejen kolem Plumlovské přehrady, ale také kolem říčky Romže a prohlédnout si studánky u Seloutek.

Zabruslit si můžete ve Velké Bystřici, podle návodu Jána Kadlece si můžete projít další olomouckou městskou část. Děkujeme za Vaše nápaditá novoroční přání, k jednomu z nich se vztahuje následující redakční poznámka: „ Máte právo nevypovídat, ale pokud tohoto svého práva nevyužijete, vše, co řeknete, může být použito v Zelení a doba...“

V barevné verzi můžete náš měsíčník sledovat na www.kcolomouc.cz. Klidný advent přeje

Redakce

- Drobné památky Nedvězí
- Vzácní orli královští ...
- Rekordní sezóna pro čápy
- Zimní přikrmování pomáhá ptákům přežít
- ČSOP – Ekocentrum Iris
- Z Milkovic
- Ohňostroj a ZOO
- Z Bělkovické naháňky
- Knihovna města Olomouce
- Rok 2021 očima olomouckého patriota
- Slavnostní mše svatá za Karla Habsbursko-Lotrinského

Jsmo civilizace, která přetváří hory na lunapark

Pozornost světa se už nějakou dobu upírá do Brazílie, kde v dlouho nebyvalé míře dochází k likvidaci amazonského pralesa: k drancování přírodního dědictví s planetárně rozpoznatelnými důsledky. V malém českém měřítku se aktuálně cosi podobného děje v oblasti horského masivu Králický Sněžník. Jeho smůlou je, že kromě svých nejvyšších partií je před ambicemi turistických podnikatelů a jejich klientů chráněn pouze ve formě tzv. přírodního parku (tj. méně než CHKO). Oportunní ziskuchtivost se ovšem nevyhýbá ani dosud přísně chráněnému vrcholu. Sněžnicko se stalo divokým severovýchodem, odkud v poslední době přichází jedna chmurná zpráva za druhou.

Rozhledna na vrcholu Sněžníku, s deskem podle svého tvaru nazývaná „mixér“, už z větší části stojí. Projekt a výstavbu provází obcházení předpisů a lhaní o klíčových parametrech, zejména v režii polské strany, avšak s příspěvkem té české, jenž byl trefně označen za „perverzní dotaci“. Případem se zabývalo vydání pořadu ČT „Nedej se!“ ze 14. 11. 2021 s názvem „Mlha kolem rozhledny“, dostupné i zpětně na internetu.

Nelegálně započatá přehrada ve Velkém Vrbném pod známým turistickým střediskem Paprsek zdárně a bezpečně vzniká, likvidující kriticky ohrožené kapradiny a motýly. Za vydatné pomoci MěÚ Šumperk

i krajského úřadu v Olomouci přitom střídá fáze legální s nelegálními. Investor nádrže s odporným cynismem prohlašuje zasněžování svých přilehlých sjezdovek za pouhý sekundární účel stavby, zatímco primárním účelem má být biodiverzita a zadrž vody v krajině. (Co koneckonců čekat, když si zaklínadlo vody v krajině přisvojila v předvolební kampani dokonce i ODS?) I této kauze se nedávno věnovala celostátní televize – ČT „Nedej se!“, 31. 10. 2021 s názvem „Přehrada – exekuce přírody“.

Na blízkém vrchu Větrov letos tentýž stavitel, pyšníci se mj. celostátním titulem „bronzový Ropák 2020“, otevřel jinou rozhlednu, pojmenovanou skromně po sobě samém. Dalimilova rozhledna je zvnějšku replikou původní, zaniklé rozhledny z vrcholu Sněžníku, což jí ve srovnání s „mixérem“ u části návštěvníků přidává na popularitě. Zbytečně. Stavět dnešními technologiemi kopie něčeho, co bylo ve své době skutečným výkonem a turistickým fenoménem v kontextu velmi vzdáleném od toho dnešního, je jen historizující kýč. Z mohutné propagace, kterou si tato atrakce v letních měsících kupovala na sociálních sítích, lze vytušit nervozitu, že návštěvnost z úvodní sezóny se při povážlivě vysoko nasazeném vstupném nepovede v dalších letech zopakovat.

Nejnovější zprávy z oblasti Králického Sněžníku pak mluví o rekordně dlouhém

visutém mostě. Ten má v příští sezóně protnout hranici dvou krajů ve výšce až 95 metrů nad terénem a pro povyražení turistů spojit vrcholy Slamník a Chlum. Stavbu v pokročilé fázi realizace najdeme nedaleko obludné konstrukce tzv. stezky v oblacích v katastru obce Dolní Morava.

Některé z těchto staveb v horské krajině jsou samy o sobě povážlivé, výrazně větší dopad na přírodní prostředí se však dá očekávat skrze jimi přilákané zástupy turistů. Atrakce zpravidla otevírají cestu infrastruktuře, kterou si naši turisté přece rovněž zaslouží. A tak v dalších sezónách zákonitě přibývají občerstvovny, toalety, příjezdové cesty, parkoviště, nabíječky na elektrokola. Nasnadě jsou pak i nějaké ty pobočné atrakce, třeba půjčovna koloběžek pro pořádný horský sešup.

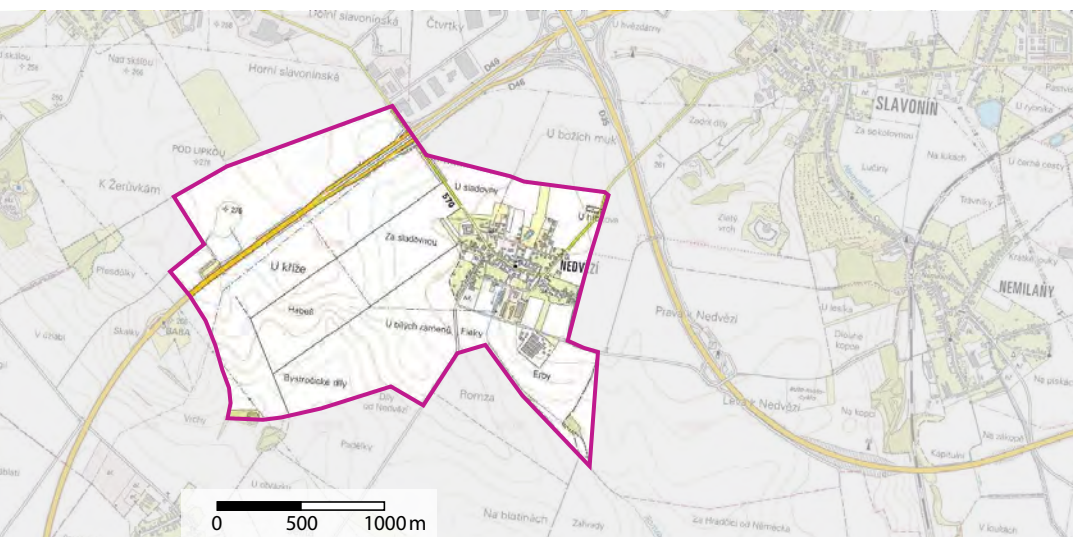
„Běžní lidé a rodiny s dětmi nechtějí chodit po horách s batůžkem, chtějí něco zažít,“ vysvětluje místostarosta Dolní Moravy v reportáži na Aktuálně.cz z 3. 12. 2021. „A my jim to umožníme, protože nám v tom zrovna nikdo nezabránil,“ můžeme dodat. Pak už v tom bude vše, celá bezohlednost naší civilizace, která pro své víkendové pobavení neváhá dál a dál ukrajovat ze zbytků toho, co nevytvořila. K atrakci ať se dá pokud možno dojet dvoutunovým SUV (základem bezpečí na silnici je totiž být těžší než ostatní) a z parkoviště budíž

pokračování na str. 3

Drobné památky Nedvězí

Paměť krajiny se zachovala ve jménu.

Co je člověk bez zvířat? Kdyby všechna zvířata vymizela, zemřel by člověk na velkou samotu ducha.
náčelník Seattle v r.1855

Malá vesnice Nedvězí se nachází v bezlesé krajině jihozápadně od centra Olomouce. Její katastr leží na mírně zvlněné sprašové planině.

V písemných pramenech se připomíná roku 1234, ale podle názvu, jenž značí „medvědí ves“ je její původ mnohem starší. Mohla by zde být již před příchodem slovanů, kteří takovým místům osídleným původním obyvatelstvem, dávali názvy podle přírodních charakteristik, na rozdíl od názvů svých obcí pojmenovaných podle jména zakladatele. Dnes si těžko představíme medvěda mimo ZOO nebo cirkus. V dávné lesostepi však byla místa, která medvědům poskytl úkryt. Bylo zde prameniště, na okraji katastru se donedávna těžil vápenec a tak v původní krajině mohly být i skály a lesíky.

Ves byla majetkem olomoucké kapituly, většina obyvatel byla před válkou německá. Místní sedláci byli proslaveni svým chovem koní. Koně provázeli život sedláka od narození až po poslední cestu na hřbitov. Kůň byl pro každého sedláka chloubou a zároveň byl nepostradatelným pomocníkem při práci na poli.

Z třinácti drobných památek se v Nedvězí do dneška zachovalo osm.

Na návsi stojí kaple sv. Floriána, patrona hasičů. V roce 1794 byla ke starší kapličce přistavěna věž se zvonici zakončenou cibulovou bání s lucernou, makovicí a křížkem.

Kamenný kříž u kaple dal postavit v roce 1850 pololáník Franz Muller z čísla 5, vysvěcený byl 6. srpna 1851. Na podstavci jsou pod ukřižovaným Kristem zobrazeny mučící nástroje, dole je reliéf Panny Marie Bolestné. Před kaplí rostou dvě lípy.

Na návsi, která se zachovala ve svém tvaru i s většinou zachovaných budov statků si můžeme povšimnout kulatého kamenného reliéfu Panny Marie s Ježíškem na domě č. 3. Podle letopočtu pochází z roku 1934.

Kamenný kříž z r. 1869, v pozadí pomník obětem 1. světové války

U silnice do Slavonína jsou umístěny v malém parčíku tři památky různého stáří. Nejstarším je smírčí kříž zapsaný do seznamu nemovitých památek Olomouce. Stál původně na jiném místě za stodolou jednoho ze statků. Ještě v 19. století na něm bylo možné spatřit nápis, který byl považován za cyrilometodějský. Dal tak podnět ke vzniku legendy o původu těchto křížů jako památek na působení sv. Cyrila a Metoděje na Moravě. Bylo na něm však vyryto jméno „Jakub Wais“ – jméno zavražděného nešťastníka. Dnes již nápis nenajdeme, čas je z kamene setřel, místo však stojí určitě za návštěvu.

Kamenný kříž, který stojí vedle staršího smírčího kříže pochází z roku 1869 a nechala jej postavit obec Nedvězí, jak do svědčuje nápis na zadní straně. Z ukřižovaného Krista zůstalo podle popisu v roce 1985 jen torzo – pravá ruka, hlava a obě nohy mu byly uraženy. Dnes již chybí i to torzo.

Uprostřed mezi kříži stojí z kamenů postavený pomník obětem války z let 1914 – 1918. Na mramorové desce je 12 jmen mužů padlých ve válce. Okolo rostou břízy, vrby, jasan a tuje, před nimi si zpívají vrabci na šípkovém keři.

Hřbitov si obec na dnešním místě u silnice postavila v roce 1909. Do té doby své mrtvé vozili do Slavonína. Po blátivé polní cestě nebo v zimě na saních to bylo daleko. Kamenný kříž stojící na hřbitově

Drobné památky Nedvězí

Kamenný kříž na hřbitově

pochází z roku 1850 a nechal jej postavit Cyril Schenk ze statku č. 19. Byl původně postavený u cesty na místě dřevěného kříže z roku 1818. Na hranolovém podstavci je reliéf Panny Marie Bolestné. Kříž je v dobrém stavu.

Před hřbitovem na opačné straně silnice stojí kamenný kříž z 19. století, do kterého v roce 1945 uhodil blesk a poškodil jej. Roku 1949 byl spoluobčany obce

obnoven. Z původního kříže se zachoval na podstavci reliéf Panny Marie Bolestné.

Na hranici katastru obce Nedvězí se Slavonínem stávala polní kaple. Naproti ní byla na místě hrobu obětí epidemie postavená v dávné době Boží muka. Pod nimi byly nalezeny zvířecí i lidské kosti. V roce 1925, kdy byla vystavěna nová silnice, byla polní kaple i Boží muka zbořena.

U silnice k Hněvotínu v místě, kde odbočuje vlevo polní cesta stával litinový

Reliéf Panny Marie Bolestné

kříž na kamenném podstavci. Nechal jej postavit místní sedlák Rajmund Richter v roce 1893. Litinový kříž i podstavec zmizel při rekonstrukci cesty.

Další místo kříže bylo u polní cesty na odbočce silnice do Bystročic. Zde na hranici katastru se ještě donedávna nacházely také hraniční kameny, kterým se říkalo „Bílé kameny“ podle barvy vápna, kterým byly kameny natírány.

Když jsem v únoru přicházel od Žerůvek k hranici katastru Nedvězí, bylo nevlídno. Mrazivý vítr se proháněl po holých pláních, slunce jen občas vyhlédlo z tmavých mraků. V místech, kde stávala Boží muka se proháněli zajáci. Byli v zaujetí jarních milostných her, nenechali se vyrušit ledovým víchrem ani kání kroužící nad nimi. Jejich veselá očka jsou zárukou, že i zde bude neustále vznikat nový život. Při cestách po olomouckých předměstských obcích můžeme spatřit srnčí zvěř, zajíce, slyšet mnoho zpěvného ptactva a občas zahlédneme na nebi i nějakého dravce. Při hledání drobných památek se tak stávají svědky našich objevů.

Ján Kadlec

dokončení ze str. 1

blízko i na sjezdovku a horské kolo. Pak je outdoor úplný.

„Díky cestovnímu ruchu se několika násobně zvedly ceny nemovitostí,“ kvituje rovněž místostarosta třisetlavé obce, která výprodej hor statisícům návštěvníků považuje za své přirozené právo na rozvoj. Můžeme tedy Dolnomoravským přát aspoň takovou tržní spokojenost jako v nedalekém Starém Městě s jeho chatovými satelity, městě s nadbytkem osobních exekucí (exekutorem je shodou okolností i majitel Dalimilovy rozhledny). Podle jednoho z aktuálních inzerátů si tu můžete pořídit malý byt už za pěkných 65 tisíc Kč na čtvereční metr a WC přitom sdílet se sousedy na chodbě.

Doufejme, že přejmenovaný Facebook už brzo představí svůj virtuální vesmír Metaverse, aby se do něj lovci zážitků konečně mohli natrvalo zanořit. Příroda Králíčského Sněžníku to má stále více zapotřebí.

Radek Ocelák

Autor je člen krajské rady Zelených v Olomouckém kraji.

Moravský ornitologický spolek – středomoravská pobočka ČSO

Bezručova 10
750 02 PŘEROV 1
Česká republika

tel.: +420 776 746 980 – nonstop
tel.: +420 606 324 763 – kontaktní osoba pro média
e-mail: info@mos-cso.cz

Bankovní spojení: 32434831/0100
www.mos-cso.cz

Vzácní orli královští letos v Česku vyvedli jedenáct mláďat

Jižní Morava, 17. prosince 2021. Česká populace orla královského se v letošním roce rozrostla o jedenáct mláďat. Kriticky ohrožený dravec hnízdí u nás výhradně na jižní Moravě, kde má celosvětově severozápadní hranici svého výskytu. Letos tam ornitologové zaznamenali čtrnáct párů, což je o jeden pár více než loni. Největší hrozbou pro orly královské je člověk, který dravce vyrušuje při hnízdění anebo v některých případech dokonce cíleně zabíjí. Letos po čtyřech letech ornitologové zaznamenali otravu orla královského. Česká společnost ornitologická proti pytlákům a travičům bojuje v terénu pomocí psí jednotky v projektu PannonEagle Life, která vyhledává otrávené návnady.

Orel královský (*Aquila heliaca*) patří k nejohroženějším dravcům Evropy. Jeho populace na kontinentu nepřesahuje 4 tisíce hnízdících párů, podstatná část z nich žije v Rusku, Kazachstánu a Turecku. Páry ve státech Evropské unie ornitologové počítají na pouhé stovky. „V České republice jsme letos spočítali čtrnáct teritoriálních párů, konkrétně na Břeclavsku, Hodonínsku, Brněnsku a Znojemsku. Jinde v republice orli královští nehnízdí. Každé vyvedené mládě považujeme za velký úspěch,“ říká David Horal, který se v České společnosti ornitologické věnuje výzkumu a ochraně orlů královských.

Mládě orla královského na Břeclavsku.
Foto: Hynek Matušík

Druhové jméno královský získal podle dvoumetrového rozpětí křídel a především díky bílým skvrnám na lopatkách připomínajícím královský hermelin. Jde o původně stepní druh, v České republice poprvé zahnízdil až v roce 1998 na Břeclavsku. „Od té doby pozorujeme postupný nárůst populace a osidlování dalších území. Minimálně jedenáct párů si letos postavilo hnízda a z toho devět prokazatelně sneslo vejce. Sedm párů

nakonec úspěšně i vyvedlo mláďata – celkem jedenáct,“ informuje Horal.

Ornitologové označují mladé orly vysílačkami, takzvanými GPS-GSM loggery, aby měli přehled o jejich pohybu a mohli odhalit nebezpečí nebo úhyn. „Letos dostalo vysílačku pět mláďat ze tří hnízd – jednoho na Znojemsku a dvou na Břeclavsku, a to ve spolupráci Veterinární univerzity Brno a mezinárodního projektu Life Eurokite. Díky tomu víme, že aktuálně se jedno z mláďat nachází stále na jižní Moravě, tři ve východním Rakousku a páté v Maďarsku mezi jezerem Balaton a řekou Dunaj,“ upřesňuje Horal.

V Ptačí oblasti Soutok-Tvrdonicko, ve které je orel královský jedním z předmětů ochrany, letos zahnízdil historicky nejvyšší počet těchto vzácných dravců. Šlo o celkem čtyři páry. Z toho tři páry tu nakonec úspěšně vyvedly šest mláďat.

Dvě nejbližší hnízda zaznamenali ornitologové na Břeclavsku. „Byla od sebe vzdálená jen asi 1200 metrů. Obě hnízdění byla úspěšná. Páry vyvedly jedno a tři mláďata. Prozatím nejmenší vzdálenost, o které víme, byla v roce 2012 na stejné lokalitě a bylo to pouhých 930 metrů,“ sděluje Horal.

V loňském roce ornitologové zaznamenali na jižní Moravě třináct párů. Tehdy bylo úspěšně vyvedeno sedm mláďat. „Nejvíce mláďat bylo v roce 2016, kdy šest úspěšných párů vyvedlo dvanáct potomků,“ podotýká Horal. Dodává, že orli jsou velmi citliví na rušení lidmi, ať už jde na-

Mláďata orlů královských s GPS-GSM loggery, které monitorují pohyb dravců.
Foto: Hynek Matušík

příklad o lesníky, rybáře či turisty. Rušení hnízdícího páru může vést až k opuštění snůšky.

Dospělí orli královští z české populace zpravidla zimují v okolí hnízdiště, někteří mladí jedinci ale odlétají na jih. Hrozbou pro všechny orly královské, ať už migrují nebo ne, jsou sloupky elektrického vedení a nelegální pronásledování, nejčastěji střelba a otravy. „Letos začátkem dubna byl na Hodonínsku nalezen nedospělý samec orla královského, kterého někdo otrávil karbofuranem – po čtyřech letech se jedná o celkově třetí známý případ potvrzené otravy orla královského u nás. Naštěstí se nejednalo o ptáka v hnízdním páru, pro-

tože to by znamenalo, že je zničeno celé hnízdění. Pokud jeden z páru zahyne, zbylý partner již mláďata nezvládne vyvést sám,“ vysvětluje Horal.

Česká společnost ornitologická (ČSO) bojuje s pytláky, střelci a traviči prostřednictvím terénní jednotky. Psovodka Klára Hlubocká a dva speciálně vycvičení psi preventivně navštěvují důležitá místa výskytu dravců, místa dřívějšího trávení a vyjiždějí na žádost policie či dalších institucí a také na ohlášení občanů. Tým funguje v rámci projektu PannonEagle Life, jehož hlavním cílem je podpora populace orlů královských v Česku, Maďarsku, Rakousku, Srbsku a na Slovensku.

Rekordní sezóna pro čápy. Ornitologové s dobrovolníky spočítali 1 567 vzletných mláďat

Praha, 16. prosince 2021. Úspěšnou hnízdní sezónu letos prožili v Česku čápi bílí. Podle údajů programu občanské vědy Čapí hnízda České společnosti ornitologické (ČSO) letos vyvedli 1 567 mláďat. Je to nejvíce v historii programu. Zapojilo se rekordní množství dobrovolníků sledujících dění na hnízdech, celkem 1008, o 233 více než loni. Lidé zaznamenali hnízdění na 571 hnízdech, což je meziroční nárůst o 80 hnízd. Ornitologové hodnotí sezónu jako úspěšnou a oceňují zapojení dobrovolníků do programu na www.birdlife.cz/capi.

Jak se letos v Česku dařilo čápům bílým? Jaký vliv měly na přežívání mláďat letní bouřky a příválové deště? Na to mohou ornitologové odpovědět díky údajům od dobrovolníků, kteří se zapojili do programu Čapí hnízda. „Letošní rok byl pro čápy velmi úspěšný. Celkem bylo zaznamenáno 1 567 vzletných mláďat, nejvíce v historii programu Čapí hnízda, který začal v roce 2014. I letos se lidé obávali o osud čápů během bouřek. Ty ale, na rozdíl od loňského roku, přišly až koncem června, tedy v době, kdy mláďata byla již velká a odolnější vůči nepřízní počasí,“ uvádí Gabriela Dobruská, koordinátorka programu Čapí hnízda z ČSO.

Účastníci programu Čapí hnízda zaznamenali 571 hnízd s mláďaty oproti loňským 491 hnízdům. „Při rekordním počtu dobrovolníků, kteří se na monitoringu podíleli – 1 008 oproti loňským 775 – se nabízí úvaha, že víc lidí objevilo více hnízd s mláďaty. Jelikož ale v klíčovém období vzletných mláďat byl zkontrolován přibližně stejný počet hnízd jako loni, můžeme

usuzovat, že letošní sezóna byla skutečně úspěšnější,“ podotýká Dobruská.

Průběh hnízdění čápů sleduje ČSO za pomoci veřejnosti od roku 2014. „V letošním roce jsme poprvé překonali hranici tisícovky zapojených dobrovolníků. Za poslední tři roky se počet zapojených lidí téměř zdvojnásobil! To nás moc těší, protože jen díky spolupráci příznivců čápů z celé republiky je možné zjistit údaje o dění na hnízdech, které bychom jinak detailně získávali jenom těžko. Všem dobrovolníkům velmi děkujeme,“ říká Dobruská.

Za osm let v programu Čapí hnízda ornitologové nashromáždili velké množství dat, která jsou cenná např. pro stanovení reprodukční úspěšnosti či vývoje trendů početnosti, ale i pro ochranu čápů. „Program za svou osmiletou existenci přinesl více než 50 tisíc záznamů o hnízdění čápů bílých na území celé republiky. Ze všech evidovaných hnízd se každým rokem daří zkontrolovat více než 90% z celkového počtu. Ten, i díky mnoha náhradním podložkám, během osmi let narostl na více než 1 400 hnízd,“ sděluje Dobruská.

Mnohem důležitější pro vyhodnocení, než absolutní počet zkontrolovaných hnízd, je však počet hnízd s více záznamy. „Jediné pozorování osamoceného čápa na hnízdě nevypovídá nic o obsazenosti hnízda. Stejně tak jediná negativní kontrola na hnízdě nepotvrzuje, že hnízdo nebylo obsazené po celou sezónu. Pro úspěch programu je tedy důležité, aby dobrovolníci kontrolovali hnízdo opakovaně a ideálně po celou sezónu,“ vysvětluje Dobruská.

Jen za rok 2020 ČSO zaznamenala 51 nelegálně zabíjených ptáků, většinou šlo o otravy. Od roku 2017, kdy existuje terénní psí jednotka, ČSO zdokumentovala a předala policii 102 případů, jejichž oběti se staly téměř tři stovky ptáků. Tento rok je to už 28 případů se 79 ptačími oběťmi. Za trávení divoce žijících ptáků byl v Česku pravomocně odsouzen pouze jeden člověk. Bylo to letos v říjnu.

Kontakt pro další informace

David Horal,
773 577 157, David.Horal@seznam.cz,
ochrana a výzkum orlů královských

Početnost hnízdících párů se v jednotlivých krajích liší. „Čápi preferují pestré krajiny s vysokým podílem luk a mokřadů, které poskytují dostatečnou potravní nabídku. V suchých oblastech s intenzivním zemědělstvím čápi dostatek potravy nenajdou. Tím si můžeme vysvětlit absenci čápů v okolí Prahy i Brna, která je patrná již při pohledu na mapu. Absolutní nejnížší počet obsazených hnízd je v Ústeckém a Karlovarském kraji (jedná se zároveň o nejmenší kraje v republice). Největší zjištěný počet obsazených hnízd po celou dobu sledování vykazuje Moravskoslezský kraj a jejich počet v průběhu trvání programu stoupá,“ říká Dobruská.

Významným rizikovým faktorem pro přežití čapích mláďat je počasí. „Zvláště dlouhotrvající dešť, prudké ochlazení či kroupy v prvních týdnech života bývají pro mláďata fatální. Tak tomu bylo v roce 2016, kdy se příválové deště s kroupami objevovaly roztroušeně po celém území, i v roce 2020, kdy téměř na polovině hnízd v Moravskoslezském kraji uhynula mláďata vlivem dlouhotrvajících dešťů. Oproti tomu v roce 2021, s mírným létem a dostatkem potravy, jsme zaznamenali dosud nejvyšší počet vyvedených mláďat,“ uzavírá Dobruská.

Kontakt pro další informace:

Gabriela Dobruská,
dobruska@birdlife.cz, 724 687 996

Program občanské vědy Čapí hnízda byl v roce 2021 podpořen v rámci projektu Sčítáme ptáky pro radost i pro vědu. Projekt byl podpořen Ministerstvem životního prostředí, nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

Zimní příkrmování pomáhá ptákům přežít zimu

Ptáci nejsou na krmítkách životně závislí, ale rádi si přilepší potravou ze snadno dostupného zdroje. Ale pokud nastanou kruté mrazy s větrem a námrazou, může potrava z krmítek zachránit i život drobným opeřencům.

Nejvhodnější potravou pro zimní příkrmování ptáků jsou podle odborníků z Moravského ornitologického spolku semínka slunečnice a drcené vlašské ořechy. V menší míře, jako doplněk, je možné přidat semena máku, řepky, prosa, loupání ova a pšenice. Pokud některá semena v krmítku zůstávají bez povšimnutí a ptáci je tam nechávají, je lepší je do krmítka nedávat.

V obchodech můžete koupit i různé směsi pro zimní příkrmování ptáků, nejlepší jsou však ty, ve kterých jsou převážně semena slunečnice. V některých prodejnách masa prodávají i hovězí lůj, který rádi zobou sýkory, brhlíci nebo strakapoudi.

Ptáci se vám odmění za správné zvolenou potravu a za bezpečné krmítko, tak jako v této zahradě: <https://youtu.be/xO43BkDt8ws>.

Foto: Jarmila Kačírková – dlask tlustozobý

Foto: Jarmila Kačírková – sýkora modřinka

Foto: Jarmila Kačírková – sýkora modřinka

Foto: Jarmila Kačírková – mlynářik dlouhoocasý

Foto: Jarmila Kačírková – vrabec polní

Nejčastějšími návštěvníky krmítek jsou sýkora koňadra a modřinka, zvonek zelený, vrabec domácí, vrabec polní a kos černý. Ojediněle se na krmítkách a v jejich okolí objevují i čížci lesní, stehlíci obecní, sýkora uhelníček, sýkora babka, brhlík lesní, pěnkava jikavec, pěnkava obecná, hýl obecný, dlask tlustozobý, drozd kvíčala, drozd cvrčala, červenka a strakapoud velký. Za nejvzácnější a nejkrásnější skvost krmítek je ochránce ptáků považován brkoslav severní.

Pro kosy, kvíčaly, cvrčaly a brkoslavy jsou největší pochoutkou jablka a plody jeřabin. Můžete je zavěsit na větev před okno nebo kolem krmítka. Sýkorky, brhlíky a strakapoudy spolehlivě přiláká zavěšený hovězí lůj nebo lojová koule. Někteří ptáci, jako například pěnkavy, jikavci a chocholouši, nejraději sbírají semena na zemi pod krmítkem a tak vůbec nevádí, když nějaká semena z krmítka vypadnou.

Čím pestřejší jídelníček ptákům nabídnete a čím je přírodě bližší okolí vašeho krmítka, tím více druhů na něm a v jeho okolí můžete pozorovat.

Foto: Jarmila Kačírková – brhlík lesní,

Do krmítek naopak v žádném případě nepatří zbytky jídel z kuchyně, chleba a slané pečivo. Z krmítek je nutné pravidelně odstraňovat zbytky krmiva, aby se nestalo zdrojem plísní a nemocí.

Jiří Šafránek

Video ptáků na krmítkách:

Jarmila Kačírková
<https://youtu.be/xO43BkDt8ws>

ČSOP – Ekocentrum Iris plánuje na leden tyto akce:

Kolem přehrady

středa 12. ledna

Vycházka nejen pro seniory z Plumlova do Plumlova, kdy se vydáme kolem Plumlovské přehrady a na zpáteční cestě si projdeme alej Malého Noe s naučnými tabulemi. Ráno společný odjezd autobusem v 9:20 (st. č. 10). Návrat z Plumlova do 13 hod. Délka trasy 5,5 km.

Vycházka podél Romže

středa 19. ledna

Vycházka nejen pro seniory nás zavede na trasu podél říčky Romže ze Ptení na Bělecký mlýn, popř. až do Lutotína. Ráno odjezd vlakem z Prostějova hl. n. v 10:02 do Ptení. Návrat vlakem ze zastávky Zdětín či z Lutotína do 13:30 (dle počasí). Délka trasy 4 km nebo 7 km.

Kontakt:
ČSOP, Ekocentrum Iris
Husovo nám. 91,
796 01 Prostějov
tel. 603 730 594, 737 898 777
e-mail: iris@iris.cz
www.iris.cz, FB: Ekocentrum Iris

TERNO
SUPERMARKET

Partner Zeleného kruhu
Olomouc

Dekoratívni leptání skla

pátek 21. ledna

Tvořívá dílně pro všechny generace, na niž si vyzkoušíme netradiční práci se sklem. Pomocí šablon a leptacího gelu si ozdobíme skleničku. Jedná se o nenáročnou a bezpečnou aktivitu vhodnou pro děti i dospělé. Akce se koná od 16 hod. v budově Ekocentra Iris. Poplatek 40 Kč/osobu. Skleničky budou k dispozici.

Studánky nad Seloutkami

středa 26. ledna

Vycházka nejen pro seniory povede ze Seloutek kolem 4 studánek k bývalému hradišti

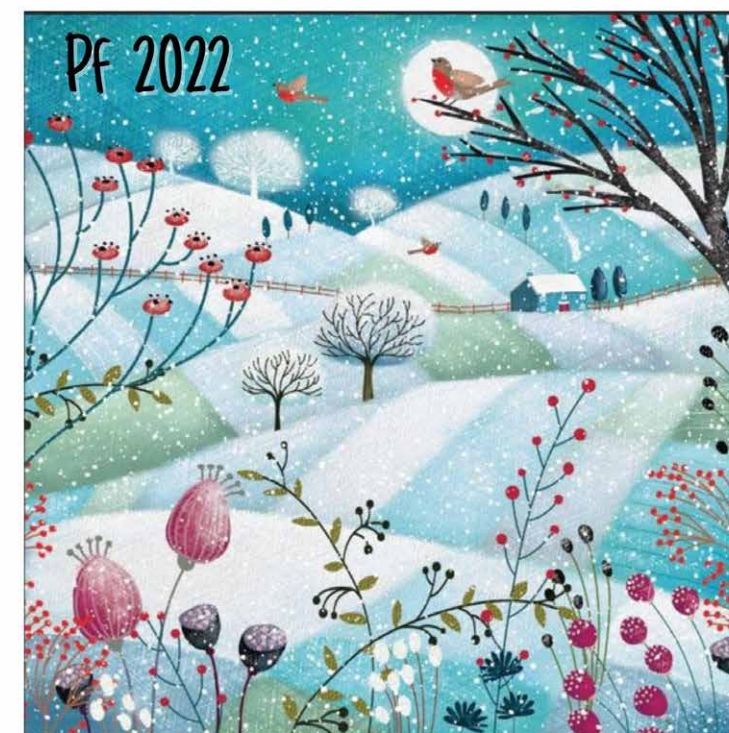
Na Čechovicku. Odtud sestoupíme kolem Dolních Vinohrádek do Do-mamyslic. Ráno odjezd autobusem v 9:30 do Seloutek (st. č. 12), návrat do Prostějova autobusem MHD. Délka trasy asi 6 km.

Stezka v parku: Zvířátka v zimě

od soboty 22. do pondělí 31. ledna

Hravá samoobslužná stezka pro děti i dospělé o tom, jak různí živočichové tráví zimu. Stezka bude vyvěšena v Kolářových sadech.

Akce finančně podpořilo Statutární město Prostějov

Do nového roku přejeme nejen hodně štěstí a zdraví,
ale také spoustu krásných objevů v přírodě.

Z Milkovic

Pěkné dny přeji.

Léta posílám informační povídání z Milkovic. Proto tak činím i tento podzim. Dne 30. listopadu je to 22 let, co jsem začal žít na pomezí Polabské nížiny a Českého ráje na samotě Milkovici. Tenkrát mně bylo přesně za tři měsíce 30 let.

Život v přírodě, s chovem oslíků a kozenek, které jsou zde na dožití, a k tomu denně hodně práce a málo nebo žádné peníze, to není pro každého. Asi i proto se mnou za tuto dobu žilo dohromady šest žen. S jednou z nich se nám v Milkovicích narodily dvě děti.

Od začátku se v Milkovicích odehrává kulturně společenská slavnost Koží mejdan. Dohromady zde proběhlo zhruba 150 dnů hudby. Zahrálo přes 500 hudebních těles. Milkovice navštívilo několik tisíc lidí. Desítky škol, dětských oddílů i ústavů. Milkovice mají svoji přírodně naučnou Koží stezku, Koží muzeum, vyhlídkovou věž, hudební kabinet, obsáhlou knihovnu, hernu, kulečnick, saunu, ohniště, venkovní kuchyň, noclehárnu...

V Milkovicích žije stádo koz a kozlů (obě pohlaví celoživotně, asi jediné stádo v Evropě). Vzhledem ke kastraci kozlíků se stádo dál nerozrůstá. Kozy přirozeně dožijí. Prvních 15 let byly chovány úplně volně bez použití ohradníků. K Milkovicím patří celá řada pozemků. Mimo jiné i meze, úvozy, porosty u rybníků, zarostlé sady. To vše kvůli ochraně těchto míst.

Před 6 lety mně byl diagnostikován nádor na mozek s ne zrovna dobrou prognózou. Na základě toho jsem přestal být činný ve veřejném prostoru. Nechal

jsem se po celoživotním nošení dlouhých vlasů ostříhat. Změnou životního rytmu a možností posunout Milkovice o něco dál na základě finančního daru několika dobrodinců a prodeje několika pozemků se mně zřejmě výrazně prodloužil život. Moc si toho vážím.

Začal jsem se výhradně věnovat dětem a dokončení usedlosti Milkovice do vysněné podoby.

Terénní úpravy, vytvoření nové kanalizace, elektrického a vodovodního systému, topení s radiátory, vnitřní omítky a podlahy. Zabydlení dvou rozsáhlých půd. Oprava a přeměna zdevastované stodoly na objekt, který bude nadále sloužit jako stáj pro zvířátka a změnou podoby střechy i jako rozhledna, letní bydlení, společenská místnost...

Na obnově stodoly se podílelo dohromady zhruba 50 lidí. Do stavby vybourané a poškozené zdi a věnce na zpevnění stavby se použilo 400 pytlů cementu, 50 tun písku a 630 betonových kvádrů

co v Milkovicích vytvořit a udělat, aby usedlost mohla i v budoucích dobách sloužit pro širší veřejnost a aby se zde nadále konal Koží mejdan, jezdily sem školní výlety a všem se tu dobře žilo.

Doba je složitá, a to nejen atakem Čínského viru a politickou dezorientací společnosti, ale především i nesolidností nezanedbatelné části řemeslníků. Proto budu moc rád za kontakt na solidní řeme-

slníky v podstatě jakéhokoliv oboru.

Budu rád za předem domluvenou návštěvu a krátkodobé, třeba jednodenní pomoci v rámci výletu do přírody.

Přeji vše dobré, velkou inspiraci, výdrž a nadhled.

Stanislav Penc

a 80 kg železa. Stará střecha byla rozebrána. Nový krov je zhotoven z cca 50 m³ dřeva. Je třeba udělat ještě řadu prací, ale dá se říci, že historická milkovická stodola je zachráněna. Ještě mám řadu plánů,

OHŇOSTROJ A ZOO

Zoo Olomouc žádá i letos všechny nadšence ohňostrojů i všechny pyromany z přilehlého okolí, aby zvážili nezbytnost odpalování petard a velkých ohňostrojů v blízkosti zahrady, v níž žijí zvířata, která z přežitku nás lidí mohou zásadně strádat. „Jsem rád, že se najdou lidé, kteří za ta léta berou zoo jako součást svého života, přistupují ke zvířatům v ní podobně jako ke svým vlastním a ohňostrojům se je snaží nevystavovat,“ komentuje ředitel zoo Dr. Ing. Radomír Habáň.

50x LEPŠÍ SLUCH

Zvířecí smysly jsou podstatně citlivější než ty lidské. Představme si, že vše, co slyšíme my, slyší zvířata až 50 x intenzivněji. Zvuky ohňostrojů se tak pro ně mohou měnit v nekonečné peklo, které provází zmatenost, neklid, dezorientace.

OHŇOSTROJ MŮŽE I ZABÍJET

Šok z takto markantních zvuků, může způsobit potraty březích kopytníků, rušit hnízdící ptáky i ostatní zvířata. Navíc,

pokud se jedná o zvířata žijící ve stádu, u nich může dojít ke splašení, následným zlomeninám končetin, případně i k ušlapání. **DĚKUJEME** Je potřeba si zcela nesobecky uvědomit, že něčí radost může znamenat něčí strach. Děkujeme za vaši ohleduplnost a za to, že se s ohňostrojem odeberete do vzdálenosti, která zvířatům umožní prožít i konec roku tak, jak potřebují.

Iveta Gronska tisková mluvčí, marketing +420 608 101 325

VÁNOČNÍ STROMEČKY. MÁTE DOMA LISTNÁČ?

Koncem roku a počátkem nového se množí otázka Jana Nerudy. Kam s ním? Ta vaše souvisí s vánočním stromečkem. Lze jej darovat, přivést zvířatům? Bohužel ne. Veškeré stromy, které zahrada může přijmout, pochází přímo od prodejce a jedná se o neprodané stromky do lidských příbytků v čase vánočním. „Pochutnej si především kopytníci – kozorožci, velbloudi a další,“ dodává krmivářka Ing. Tereza Mišková.

ANO, ALE...

Těší nás vaše snaha poskytnout zvířatům část vašich Vánoc a rádi bychom alespoň takto vyjádřili poděkování. Nicméně pokud stromky přijímáme, tak pouze od prodejce, neboť u nich je minimalizováno nebezpečí, že po odstrojení zůstane ve větvích cokoli, co by zvířatům mohlo ublížit, ať už část ozdoby, háček

aj. A výběr se ještě užije, jelikož stromek by neměl být chemicky ošetřen, příliš zabalen, opatřen cedulkami. V neposlední řadě vítáme především jedle, popř. borovice. Vypadá to, že jsme marnotratní, ale aby mohly stromky posloužit dobrému účelu a setkat se s ohlasem ve zvířecí říši,

můžeme zvířatům podstrojit pouze to, co ve zdraví zužitkují. Samozřejmě obecně v zoo nejvíce chutnají listnáče. Tak příště doubek a nezdobit.

Iveta Gronska tisková mluvčí, marketing +420 608 101 325

Z Bělkovické naháňky

Z důvodu stále se zhoršující situace s covidem 19 byl dvacátý listopad možná prvním a posledním společným lovem myslivců Mysliveckého spolku Bělkovice Lašťany. Tuto sobotu se sešli zdejší myslivci se svými hosty v osm hodin ráno v Lašťanské hospůdce Na Brodce za účelem společné naháňky. Zápis prováděl místopředseda MS Ing. Přemysl Šolc a na dodržení všech opatření vyplývajících z vládního nařízení dohlížel předseda MS Jiří Heginger s mysliveckým hospodářem Ing. Evženem Bukorem, kteří u čtyřech neočkovaných myslivců také provedli antigenní test ze slin. Výsledek byl u všech negativní.

Zabíjačková polévka ke snídani, zvaná prdeláčka, promastila a zahřála útroby všem. Po její konzumaci nastal přesun auty do bělkovické lokality, kde byl nástup. Nastoupené myslivce a honce přivítal předseda MS slovy: „Dobrý den, dámy a pánové, dovolu, abych Vás přivítal jménem svým a jménem MS Bělkovice Lašťany zde v naší honitbě na první společné naháňce. Než Vám řekne myslivecký hospodář, co se bude a nebude lovit, tak několik slov k bezpečnosti. Zákaz požívání alkoholu během celého lovu, je mokro a všude napadané listí, proto dbejte na bezpečnost při zacházení se zbraní. Nabíjejte a vybírejte zbraň pouze na stanovišti, které Vám určí závodčí, řekne Vám, kterým směrem se může střilet a kterým ne“ a předal slovo hospodáři. Ten také všechny přivítal a předání hlášení o počtech lovců a honců určil zvěř, která se bude lovit ve třech připravených lečích. V první leči bude závodčím Petr Tureček a v dalších dvou lečích přibude jako závodčí předseda MS. Je nutné hlasitě předávat signály po lince, začátek je hotovo, na ukončení se volá konec. Nástup ukončil provoláním „Lovu zdar.“

Poté se začala zastupovat první leč. Jiří Zeman a Standa Hlavatý jeli připravit oběd a udělat dva ohně k opékání kabanosu. Po první leči, ve které nepadl ani jeden výstřel, byla svačina. Kabanos dle chuti a horký čaj přece jen spravili náladu. Po jídle a odpočinku se začala zastupovat druhá leč, na tu třetí se musela část lovců přesunout auty. Konečně bylo slyšet nějaké rány, snad budou úspěšné.

Ranní nástup

Zanedlouho šel po lince signál konec a tak začal přesun na místo ranního nástupu, kde se připravoval výřad. Zahradka ohraničená chvojím a čtyřma ohni, v ní tři kusy ulovené zvěře. „Pane předsedo, vážení hosté a všichni tady. Já bych chtěl v první řadě poděkovat za bezpečnou střelbu,“ začal svou řeč myslivecký hospodář. „Ulovil se jeden lončák a dvě selata prasete divokého, takový je výsledek. Chtěl bych Vás pozvat na poslední leč, která bude zase v ranní hospůdce. Nezapomeňte si koupit losy, v tombole bude jako

Svačina, opékání klobás.

Pasování provádí Ing. Miloš Porč vpravo předseda MS Jiří Heginger.

Z Bělkovické naháňky

ukončit a provolávám Myslivosti zdar.“ Zahřmělo „Zdar“ a všichni zamířili k dosud osiřelým autům a zamířili do lašťanské hospůdky.

Zde je krom hostinského již očekával náš kuchař Standa. Zanedlouho již byl roznášen výborný tradiční guláš s chlebem. Samozřejmě byl i nabízený nášup.

Král honu David Potěšil

Naše věrné honkyně

Jen co se dojedl guláš, přistály na stolech talíře s nakrájeným ovarem a kabanosem.

Honkyně rozprodaly losy a vedení MS vyhlásilo Krále honu, kterým se stal host z MS Střeň David Potěšil. Pasování střelce loveckým tesákem provedl Ing. Miloš Porč a společně s předsedou MS za zpěvu Lesu zdar, Lovu zdar, ať žije král, předali pasovanému pamětní list Krále honu. Ten samozřejmě také splnil nepsanou povin-

nost a obešel s plným tácem celou uzavřenou hospůdku.

Veselou zábavu nakrátko přerušilo losování právě vyhlášené tomboly. Hospůdka ztichla a každý sledoval tažená čísla, zda není právě on šťastným výhercem. Ukončením tomboly nastalo loučení, přespolní pomalu odcházejí, ale veselá zábava pokračovala.

Rudolf Krč

Libavsko, Vojnovická kaplička a kříž u Ještěbít

Pokojné Vánoce a Nový rok

s přáním pevného zdraví, přesvědčením že bude lépe a že se toho dožijeme.

Jindřich Machala

Knihovna města Olomouce

PRVOTINY 2022

Slova Ernesta Hemingwaye: „Na psaní není nic složitějšího. Jediné, co musíte udělat, je sednout si za psací stroj a krvácet.“ doprovázejí vyhlášení 14. ročníku věkově a tematicky neomezené literární soutěže **PRVOTINY 2022**, pořádané Knihovnou města Olomouce. Neváhejte a posílejte své dosud nezveřejněné práce v oblasti poezie (5 básní) nebo prózy (20 stran, v delším textu označte soutěžní pasáže) opatřené jménem, rokem narození a kontaktem na adresu prvotiny@kml.cz nebo je můžete odevzdat v kterékoliv pobočce knihovny **do 31. srpna 2022**.

Na akcích dodržujeme platná hygienická opatření, vždy je nutná rezervace – kontakty níže.

6. 1. v 16 hodin

nám. Republiky – **Právo není suchopár** – s JUDr. Jarmilou Podivínskou v rámci cyklu přednášek EuForAll se sejdeme nad Všeobecným občanským zákoníkem 1811 a občanskými zákoníky z let 1950 a 1964. Nebudou chybět úsměvné případy ze soudních síní i předsíní. 585 545 123, dospela@kml.cz

10. 1. a 24. 1. od 16 – 18 hodin

pobočka Jungmannova – **Roboti** – workshop pro děti od 8 let, které si sestaví z LEGO stavebnice svého robota a naučí se ho sami díky základním příkazům naprogramovat. 731 123 081, jungmannova@kml.cz

11. 1. 13 – 17 hodin

pobočka Holice – **Tanec sněhové vločky** – výroba sněhových vloček z papíru spojená s objevováním zimního příběhu Olega Chakluna. 730 815 117, holic@kml.cz

13. 1. od 15 do 18 hodin

nám. Republiky – kreativní dílna pro dospělé – **Výroba diáře** – možnost výroby vlastního diáře, přesně podle svých představ. Materiál k dispozici. 585 545 123, dospela@kml.cz

17. 1. a 18. 1. 13 – 17 hodin

pobočka Brněnská – **Veselý Chameleon** – výroba záložky do knížky, vhodné pro děti od 5 let. 731 611 842, brnenska@kml.cz

17. 1. od 15 do 18 hodin

nám. Republiky – **Klub deskových her** – fanoušci deskových her mohou společně strávit příjemné odpoledne s klasickými či novými stolními hrami. 585 545 123, dospela@kml.cz

19. 1. v 10 hodin

pobočka Neředín – **Už je zima, už je mráz!** – celostátní projekt věnovaný podpoře čtenářství dětí již od narození pokračuje setkáním rodičů s úplně malými dětmi. Budeme si hrát, povídat a číst o zimě. Potěšíme tipy na zajímavé dětské knížky. 737 115 178, neredin@kml.cz

27. 1. 16:30 hodin

pobočka Jungmannova – **Irsko a Skotsko** – Kristina Pitoňáková a Miroslav Krša z Eurocentra Olomouc přiblíží jak tyto sebevědomé národy formovali novodobou Evropu. 731 123 081, jungmannova@kml.cz

27. 1. 13 – 17 hodin

pobočka Holice – **Korálkování** – výroba náramků a náhrdelníků z korálků za veselého předčítání Veršů potrhých Janka Ledeckého. 730 815 117, holic@kml.cz

27. 1. 17 hodin

nám. Republiky – **Největší projev moudrosti je vlídnost**

Průvodce Terezínem Jan Batel, autor knihy Jom Kipur, přiblíží osudy zapomenutých hrdinů druhé světové války. Připomene jméno jedné z největších postav holocaustu Fredyho Hirsche, jehož smrt se mu podařilo objasnit. 585 545 123, dospela@kml.cz

leden – únor

oddělení pro děti a mládež, nám. Republiky – **Knihpošta** – dětští čtenáři mohou hodit do připravené schránky nebo napsat na detske@kml.cz vzkaz pro svoji oblíbenou literární postavu. Nejlepší příspěvky čeká odměna.

VÝSTAVY

Budovu **na náměstí Republiky** ožívují až do konce března fotografie psů hledajících nový domov, které knihovna připravila ve spolupráci s olomouckou pobočkou Ligy na ochranu zvířat ČR.

Pobočka Brněnská zve na obrázky překreslované na sklo. **Podmalby** zdobily přibytky našich předků většinou nad stolem, kde se rodina scházela.

Pobočka Holice prodloužila výstavu fotografií Petra Palarčíka inspirované mostem na Masarykově ulici v Olomouci zvaným **Rejnok**.

Na pobočce Jungmannova si nenechte ujít **Barevné vzpomínky Lud'ka Mazura**, olomouckého grafika a fotografa. Jeho experimentální fotografie si lze prohlédnout do konce února.

Rok 2021 očima olomouckého patriota Karla Tichého

Karel Tichý je olomoucké veřejnosti znám především jako skvělý učitel angličtiny, němčiny a italštiny, tlumočník a překladatel. Někteří z Vás si však vzpomenu třeba na Olomouckou vývěsku, kterou před lety založil a provozoval v podloubí mezi ulicemi Pekařskou a Ostružnickou. Mnohý začínající i pokročilý básník, kreslíř či fotograf se na tomto místě prezentoval veřejnosti. My ale nyní v závěru roku využijeme další jeho pozoruhodné a užitečné záliby, kterou je systematické sledování, jak si naše země stojí v řadě ekonomických, společenských či demografických ukazatelů. Příjemné počení.

BOHATSTVÍ NA OBYVATELE (ALLIANZ) (2021)

Česko si v tabulce 57 zemí Allianz v roce 2021 drželo svou 26. příčku s hodnotou finančních aktiv 21.607 EUR na osobu. I v tomto roce výrazným způsobem vzrostlo bohatství soukromých osob zejména v bohatých státech a tím se zvýšil jejich odstup od chudších států. Česko ovšem tentokrát v růstu drželo krok i s většinou těch bohatších. Vítězem žebříčku Allianz bylo v roce 2021 USA (218.469 EUR), poslední 57. příčka patřila Pákistánu (55 EUR). <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/bohatstvi-na-obyvatele--allianz-.html>

DANĚ (2020)

Zdanění pracujících je také určitým zajímavým prvkem. V tabulce je u jednotlivých zemí porovnávána daň z příjmu u svobodných a bezdětných ve 36 zemích OECD. V této tabulce bylo v roce 2020 Česko na 18. pozici s vypočtenou vyšší zdanění 24,9%. Vítěz tabulky (Chile) měl zdanění 7,0%, naopak nejvyšší zdanění měly Belgie (38,4%) a Německo (38,9%). <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/dane.html>

GPI - NEJBEZPEČNĚJŠÍ ZEMĚ SVĚTA (2021)

Tabulka GPI, která ve velké míře vyjadřuje, nakolik bezpečně se občané mohou cítit ve vlastní zemi, pro nás bývá v poslední době poměrně lichotivá. V roce 2021 se Česko umístilo v této tabulce na krásném 9. místě na světě - patříme tedy do světové špičky. Vítězem se jako již tradičně stal Island, na posledním 163. místě se umístil Afghánistán. <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/gpi---nejbezpecnejsi-zeme-sveta.html>

HDP NA OBYVATELE (2020)

Hodnota hrubého domácího produktu na obyvatele (měřená paritou kupní síly) je důležitým ukazatelem vyspělosti výroby v jednotlivých zemích. Česko se v roce 2020 umístilo na 36. místě na světě (40.793 dolarů). Vítězem se stalo Lucembursko s hodnotou 117.984 dolarů (následované Singapurem a Katar), na posledním 195. místě světové tabulky skončilo opět Burundi s hodnotou 762 dolarů na obyvatele. V trojici nejslabších států se poprvé ocitlo Somálsko (193.), následované Jižním Súdánem (194.). I v této tabulce Česko postupně šplhá na lepší příčky - ještě v roce 2000 jsme byli na 44. místě. Z důvodu pandemie Covid-19 došlo poprvé v historii této statistiky (od roku 1980) k tomu, že ve většině států světa (včetně České republiky) HDP oproti předchozímu roku kleslo. K poklesu došlo ve 164 zemích, naopak ke zvýšení jen ve 31 zemích. V západní Evropě kleslo HDP v průměru více, ve východní Evropě méně. Zajímavé je i to, že Česká republika se poprvé v historii této tabulky ocitla v pořadí zemí před Španělskem. Poměrně slušné zvýšení (v dolarech) zaznamenaly Guyana, Irsko a Tchaj wan, ale polepšily si o něco také Katar, Brunej, Turecko, Omán, Čína, Írán

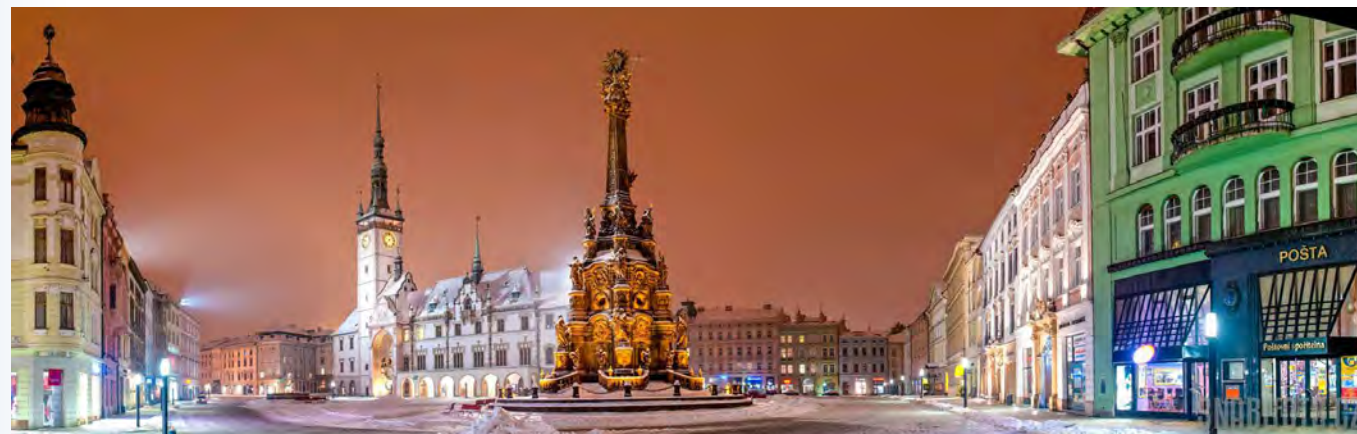
a Egypt. Nejhlubší propad v HDP na hlavu naopak zaznamenaly v porovnání let 2019 a 2020 Macao, Maledivy, Libye, Aruba, Andora, Panama a Bahamy. <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/hdp-na-obyvatele.html>

INDEX LIDSKÉHO ROZVOJE (HDI) (2019)

Index lidského rozvoje je prostředek pro srovnání tří dimenzí lidského rozvoje: zdraví, vzdělání a životní standard. Pro tyto dimenze byla určena minima a maxima: 1. Index očekávané délky života, 2. Index vzdělání, 3. Index hrubého národního příjmu. Česko se v roce 2019 umístilo na 27. místě na světě. Vítězem se stalo Norsko (následované Irskem a Švýcarskem), na posledních místech světové tabulky skončily na 188. místě Středoafrická republika a na 189. místě Niger. V roce 1990 mělo Česko v této tabulce 31. příčku, od té doby se mírně posunulo dopředu. <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/index-lidskeho-rozvoje--hdi-.html>

NEZAMĚSTNANOST (2020)

Porovnání nezaměstnanosti jednotlivých zemí je pro Česko jediné, kde naše země někdy obsadila první příčku - jedná se tedy z našeho pohledu o naši neúspěšnější „disciplínu“. Tabulka porovnává nezaměstnanost ve 38 zemích OECD. V roce 2020 bylo stejně jako v předchozím roce vítězem této tabulky Česko (průměrná roční nezaměstnanost byla 2,55 %), následované Japonskem a Polskem. Na posledním 38. místě se naopak umístila Kostarika s nezaměstnaností ve výši 19,69%, před ní byly Kolumbie na 36. místě (16,13%) a Řecko na 37. místě (16,44 %). Ve většině zemí v roce 2020 nezaměstnanost stoupla. Rozdíly 2019–2020: Největší vzestup: Belgie (7

Rok 2021 očima olomouckého patriota Karla Tichého

pozic, dříve 22., nyní 15.), Francie (6), Jižní Korea (6), Izrael (5). Největší sestup: USA (18 pozic, dříve 9., nyní 27.), Island (11), Kanada (8), Estonsko (7). <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/nezamestnanost.html>

OBYVATELSTVO: VÝVOJ POČTU OBYVATEL (2020)

V této tabulce je porovnání, jak se vyvíjel počet obyvatel od roku 1960 do roku 2020. Obrovský raketový vzestup počtu obyvatel zaznamenaly prakticky všechny muslimské a africké země. Namátkou pár příkladů: Rekordmanem růstu počtu obyvatel jsou Spojené arabské emiráty, kterým vzrostlo obyvatelstvo z 92.418 na 9.890.400 obyvatel (nárůst o 10602%). Další země: Katar (ze 47.384 na 2.881.060 obyvatel – nárůst o 5980%), Kuvajť (+ 1487%), Jordánsko (+ 993%), Omán (+ 826%), Saudská Arábie (+ 752%), Pobřeží slonoviny (+ 653%), Niger (+ 614%), Uganda (+ 576%), Gambie (+ 562%). Počet obyvatel České republiky za tuto dobu vzrostl z 9.602.006 (1960) na 10.698.896 (2020), tedy o 11%. Počet obyvatel na celé zeměkouli vzrostl z 3,0 miliardy na 7,8 miliard (nárůst o 156 %). Nejlidnatější země roku 2020 byly na 1. místě Čína (1.402.112.000), 2. Indie (1.380.004.385), 3. USA (329.484.123). Nejméně lidnatý nezávislý stát byl na 200.

místě Nauru: 10.834 obyvatel (Vatikán v této tabulce nefiguruje). <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/vyvoj-poctu-obyvatel.html>

ROZLOHY A SVĚTADÍLY (2018)

Porovnání rozlohy jednotlivých států podle abecedy i podle pořadí ve světě není vše, co tato tabulka nabízí. Informaci navíc představuje u každé země údaj, ve kterém světadílu se tato země nachází. A u některých zemí jsou pak uvedeny jejich původní názvy nebo případně státy, jejichž součástí byly tyto země v minulosti. Lze si tak připomenout nejen země bývalého Sovětského svazu, Jugoslávie a Československa, ale i staré názvy některých zemí, kdy v většině z nich už nyní lidé neví, k jakému současnému státu se původní názvy vztahují. Příklady původních názvů některých zemí: Bečuánsko, Horní Volta, Persie, Kampučia, Zaire, Basutsko, Malgašsko, Barma, Jihozápadní Afrika, Cejlon, Tanganika a Zanzibar, Siam, Osmanská říše či Rhodesie. <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/rozlohy-a-svetadily.html>

VOLBY (2021)

Přehledné výsledky voleb do parlamentu od roku 1990 (resp. do poslanecké sněmovny parlamentu od roku 1996).

<https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/volby.html>

ZADLUŽENÍ V POMĚRU K HDP (2019)

V této tabulce se porovnává vývoj zadlužení v poměru k HDP v letech 1995 až 2019 (státní dluh vyjádřený jako procento z HDP). V porovnání jsou zahrnuty pouze země Evropské unie, UK (Velká Británie) a USA. Česku v roce 2019 patřilo v této tabulce lichotivé 4. místo se stavem zadlužení 30,8%. Vítězem roku 2019 bylo s nejmenším zadlužením Estonsko 8,4%, na posledním 29. místě se jako nejzadluženější země umístilo Řecko s dluhem ve výši 176,6% v poměru k HDP. <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/zadluzeni-v-pomeru-k-hdp.html>

ŽIVOT: PRŮMĚRNÁ DÉLKA ŽIVOTA (2019)

Pohled na vývoj průměrné délky života v různých zemích je zajímavou sondou do jejich historie a velmi často je ukazatelem šťastných i nešťastných období v těchto zemích. Průměrná délka života činila v roce 2019 v České republice 79,13 roků. Toto nás řadilo na 38. místo na světě. V roce 1960 byla naše země na 11. místě na světě, tedy prakticky téměř ve světové špičce. Od té doby však šlo dlouho vše jen

k horšímu. V roce 1965 to už bylo 24. místo a v roce 1970 už 39. místo. V té době (i v souvislosti s obsazením naší země sovětskými vojsky) došlo dokonce ke snížení průměrné délky života (na necelých 70 let), což se stává jen v období velmi závažných negativních událostí - prakticky všude ve světě totiž průměrná délka života obvykle pořád stoupá. Náš pád v žebříčku pokračoval i v dalších letech, takže v roce 1980 už jsme byli 45. a v roce 1990 na 51. místě. Od té doby ovšem nastal opět, byť jen pomalý, vzestup. V roce 2000 už jsme byli 40. a v roce 2019 jsme momentálně na uvedeném 38. místě ve světě. Vítězem roku 2019 byl Hongkong s průměrnou délkou života 85,08 let. Poraženým roku byla na 186. místě světového žebříčku Středoafrická republika s délkou života 53,28 let. <https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/zivot-prumerna-delka-zivota.html>

SVĚT A KORONAVIRUS: HDP NA OBYVATELE 2019 - 2020

Vývoj ukázaný ve formě pořadí států podle změny HDP na obyvatele v procentech mezi rokem 2019 (před pandemií) a 2020 (první rok pandemie). 164 zemí (naprostá většina) na světě se v tomto ukazateli zhoršilo, jen 31 zemí se zlepšilo. Největší zlepšení v porovnání let 2019 a 2020 vykazala Guyana (+ 44,8%), kde se koncem roku 2019 začala těžit ropa. Největší zhoršení naopak vykazaly Libye (- 59,6 %), kde panovala vleklá válka a Macao (- 56,0 %), které je velmi závislé na hazardním průmyslu a turistickém ruchu. Výrazné zhoršení ekonomiky zaznamenaly všechny země, závislé na turistice, protože turistika v době pandemie velmi klesla. Česko (s poklesem o 5,1%) patřilo v této změně ukazatele do spíše horšího průměru, když se umístilo na 119. místě ze 195 světových zemí.

<https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/svet-a-koronavirus-hdp-2020.html>

ČESKO VERSUS SLOVENSKO (2018 - 2020)

Na této stránce se porovnává vývoj v Česku a na Slovensku ve výše uvedených kategoriích. V posledních několika letech se Česku daří lépe než Slovensku.

<https://kt-vyvoj.estranky.cz/clanky/cesky/cesko-versus-slovensko.html>

SLAVNOSTNÍ MŠE SVATÁ

ZA NAŠEHO LEGITIMNÍHO KRÁLE,
JEHO CÍSAŘSKOU A KRÁLOVSKOU VÝSOST

KARLA
HABSBURSKO-LOTRINSKÉHO
VNUKA BLAHOSLAVENÉHO CÍSAŘE KARLA I.

MŠE SVATÁ SE KONÁ U PŘÍLEŽITOSTI
JEHO 61. NAROZENIN

v sobotu 8. ledna 2022 v 16.30 hodin
v chrámu Nanebevzetí Panny Marie ve Strážnici.

mši svatou oslavuje

prof. PaedDr. ThDr. MUDr. et MUDr. Jaroslav Maxmilián Kašparů Ph.D.

Čtitel legitimního nástupce na Český trůn
www.korunaceska.cz

*S hlasem vánočního zvonu ať zavítá do Vašeho domova
radost a spokojenost a ať s Vámi zůstanou po celý příští rok.
s úctou Václav Obr*

Vážení podporovatelé obnovy památky velké osobnosti naší historie, maršála Josefa Václava Radeckého z Radče, dámy a pánové!

Končí rok, v němž naše snahy dosáhly několika úspěchů:

Připravili jsme architektonickou studii definitivního umístění pomníku Radeckého na Malostranském náměstí. Získali jsme podporu velké části odborné veřejnosti i řady významných osobností celostátní i komunální politiky.

Přichází další, již dvanáctý rok našeho úsilí.

Přejme si do něj hodně zdraví, pokoje, vzájemné úcty a respektu.

Jménem Rady Spolku Radecký

v úctě

Jan Ev. Bárta, předseda.

Toto číslo vyšlo s podporou Lékárny U černého orla v Prostějově

Časopis vychází s podporou Koruny České

zelení A DOBA – měsíčník zelených hnutí

Vydává Zelený kruh Olomouc. Náklad 2 500 výtisků. Uzávěrka 15. dne v měsíci.

Šéfredaktor MUDr. Pavel Andrš, výtvarný redaktor Jiří Komár Jurečka

Redakce: V Kotlině 4, 779 00 Olomouc, tel./fax: 585 436 926

e-mail: zeleny.kruh.ol@mybox.cz, <http://www.zelenykruholomouc.cz>

Objednávky na adrese redakce.

Registrováno referátem kultury OkÚ Olomouc pod číslem MK ČR E 12634.

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpným závo-
dem Severní Morava, č. j.: 543/97 - p/1 ze dne 10. 2. 1997

adresát:

Tištěnou verzi tiskneme na recyklovaném papíře běleném bez použití chlóru

TISK: Petr Skyva, tel.: 608 869 087